

Dz.U. 1999 Nr 45 poz. 450

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ**

z dnia 20 kwietnia 1999 r.

**w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia ksiąg i rejestrów zwierząt hodowlanych
oraz wymagań, jakie powinien spełniać program hodowlany.**

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz.U. Nr 123, poz. 774 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1.

Wniosek o wpis do księgi zwierząt hodowlanych, zwanej dalej „księgą”, powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania albo nazwę i siedzibę hodowcy,
- 2) oznaczenie księgi, do której ma być dokonany wpis,
- 3) oznaczenie zwierzęcia, stada zwierząt futerkowych, rodu lub linii hodowlanej, w tym:
  - a) numer lub opis,
  - b) informacje o pochodzeniu,
  - c) datę urodzenia, rasę i płeć w przypadku wniosku o wpis zwierząt do księgi,
- 4) informacje o przeprowadzonej ocenie, wartości użytkowej i podmiocie, który ją prowadzi.

§ 2.

1. Przed dokonaniem wpisu prowadzący księgę uzyskuje informacje o wynikach oceny wartości użytkowej lub hodowlanej od podmiotu prowadzącego tę ocenę.
2. Wpisywane do ksiąg zwierzęta, stada zwierząt futerkowych, rody lub linie hodowlane powinny zostać ocenione pod względem zgodności z wzorcem swojej rasy, odmiany, stada, rodu lub linii hodowlanej.
3. Wpisy w księdze oraz ocena, o której mowa w ust. 2, mogą być dokonywane jedynie przez osoby upoważnione przez prowadzącego księgę.

§ 3.

1. Księgi lub rejestry mogą być prowadzone w formie książkowej albo w systemie kartotekowym lub przy zastosowaniu systemów informatycznych opartych o programy komputerowe.
2. Jeżeli księga lub rejestr są prowadzone przy zastosowaniu systemów informatycznych opartych o programy komputerowe, prowadzący księgę lub rejestr powinien zapewnić system ochrony i zabezpieczenia danych przed ich utratą.
3. W przypadku prowadzenia księgi lub rejestru wyłącznie przy zastosowaniu systemów informatycznych opartych o programy komputerowe, okresowo, co najmniej co 12 miesięcy, powinny być sporządzane wydruki tych ksiąg lub rejestrów w zakresie dotyczącym zwierząt, stad zwierząt futerkowych, rodów drobiu lub linii hodowlanych wpisanych w danym roku oraz wszystkich dokonanych w tym roku zmian i uzupełnień wpisów w księdze lub rejestrze.
4. Księgi, rejestry lub wydruki, o których mowa w ust. 3, powinny być przechowywane przez okres co najmniej 25 lat, z tym że księgi lub wydruki ksiąg buhajów, koni pełnej krwi angielskiej, koni arabskich czystej krwi, koni huculskich i koników polskich powinny być przechowywane wiecznie.

§ 4.

1. Księgi i rejestry mogą być dzielone na rozdziały ze względu na genotyp wpisywanych zwierząt, jeżeli wynika to z programu hodowlanego.
2. Księgi oznacza się następującymi symbolami:
  - 1) księgi główne – G,
  - 2) księgi wstępne – W.

§ 5.

Program hodowlany może być tworzony jako program genetycznego doskonalenia, program ochrony zasobów genetycznych albo program krzyżowania zwierząt.

§ 6.

W programie hodowlanym genetycznego doskonalenia należy określić:

- 1) cele hodowlane,
- 2) metody hodowlane, w tym:
  - a) zasady prowadzenia selekcji,
  - b) zasady doboru zwierząt do kojarzeń,
  - c) zakres i zasady wykorzystania materiału biologicznego pochodzącego z importu,
- 3) zasady oceny efektywności działania programu.

§ 7.

W programie hodowlanym ochrony zasobów genetycznych należy określić:

- 1) cechy podlegające systematycznej ocenie oraz zasady ich oceny,
- 2) metody hodowlane, w tym:
  - a) metody doboru zwierząt do kojarzeń,
  - b) zasady prowadzenia kojarzeń,
  - c) zasady wykorzystania materiału biologicznego,
  - d) zakres i metody konserwacji oraz przechowywania materiału biologicznego,
- 3) zasady oceny efektywności działania programu.

§ 8.

W programie hodowlanym krzyżowania zwierząt należy określić:

- 1) cechy użytkowe podlegające doskonaleniu,
- 2) metody hodowlane, w tym:
  - a) komponenty krzyżowania,
  - b) metody krzyżowania,
  - c) zasady doboru zwierząt do krzyżowania,
- 3) zasady oceny efektywności działania programu.

Rozdział 2

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów bydła

§ 9.

1. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach bydła zapisywane są następujące informacje:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
  - 2) data dokonania wpisu,
  - 3) nazwa i numer identyfikacyjny zwierzęcia,
  - 4) data urodzenia zwierzęcia,
  - 5) pochodzenie zwierzęcia,
  - 6) wynik oceny zgodności cech zwierzęcia z wzorcem rasy i odmiany,
  - 7) wyniki oceny osobniczej zwierzęcia,
  - 8) wyniki oceny wartości użytkowej,
  - 9) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana.
2. Przepis ust. 1 pkt 6 nie dotyczy zwierząt wpisywanych do rejestrów bydła.

§ 10.

1. Dla ras i odmian buhajów prowadzi się wyłącznie księgi główne.
2. Pochodzenie buhaja wpisywanego do księgi powinno być potwierdzone badaniem grup krwi lub badaniem innych markerów genetycznych, dokonany w laboratorium prowadzonym lub wskazanym przez prowadzącą księgę.

§ 11.

Potomstwo krowy nie wpisanej do ksiąg ras, odmian i płci bydła z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do księgi głównej, jeżeli ojciec i dziadkowie potomstwa są wpisani do ksiąg.

Rozdział 3

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów świń

§ 12.

1. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach świń zapisywane są następujące informacje:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
  - 2) data dokonania wpisu,
  - 3) nazwa zwierzęcia,
  - 4) numer identyfikacyjny zwierzęcia,
  - 5) data urodzenia zwierzęcia,
  - 6) liczba sutków u zwierzęcia,
  - 7) wynik oceny zgodności cech zwierzęcia z wzorcem rasy i odmiany,
  - 8) wyniki oceny wartości użytkowej,
  - 9) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
  - 10) użytkowość rozplodowa matki,
  - 11) pochodzenie zwierzęcia.
2. Przepis ust. 1 pkt 3 i 7 nie dotyczą zwierząt wpisywanych do rejestrów świń.

§ 13.

Dla knurów prowadzi się wyłącznie księgi główne.

§ 14.

Potomstwo lochy nie wpisanej do ksiąg ras, odmian i płci świń z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej,

przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do księgi głównej, jeżeli ojciec i dziadkowie potomstwa są wpisani do ksiąg.

§ 15.

1. Numer wpisu w księdze ras, odmian i płci świń powinien zawierać:
  - 1) symbol oznaczający księgę,
  - 2) kolejny numer wpisu do księgi danej rasy, odmiany i płci,
  - 3) dwuliterowy symbol nadany przez prowadzącego księgę.
2. Nazwa zwierzęcia wpisywana do ksiąg ras, odmian i płci świń, z wyjątkiem nazwy zwierzęcia pochodzącego z importu, składa się z:
  - 1) nazwy ojca i nazwy miejscowości urodzenia – w przypadku knura,
  - 2) nazwy matki i nazwy miejscowości urodzenia – w przypadku lochy.

§ 16.

1. Rejestry świń prowadzi się oddzielnie dla płci lub linii hodowlanych zwierząt.
2. Numer wpisu do rejestru świń powinien zawierać:
  - 1) literę R,
  - 2) kolejny numer wpisu do rejestru danej płci lub linii hodowlanej,
  - 3) dwuliterowy symbol nadany przez prowadzącego rejestr.

Rozdział 4

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów stad zwierząt futerkowych

§ 17.

W księgach i rejestrach stad zwierząt futerkowych są zapisywane następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy stada,
- 2) data dokonania wpisu,
- 3) określenie podmiotu prowadzącego ocenę wartości użytkowej oraz data jej rozpoczęcia,
- 4) miejsce utrzymywania stada,
- 5) gatunek, rasa i odmiana zwierząt w stadzie,
- 6) ilość samców i samic stada podstawowego,
- 7) wyniki oceny wartości użytkowej.

Rozdział 5

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów rodów drobiu

§ 18.

1. W księgach rodów drobiu zapisywane są następujące informacje:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
  - 2) numer i data dokonania wpisu,
  - 3) nazwa lub symbol rodu drobiu,
  - 4) pochodzenie rodu drobiu,
  - 5) wyniki oceny wartości użytkowej,
  - 6) wartość hodowlana rodu drobiu, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
  - 7) kojarzenia, w których uczestniczy dany ród zgodnie z programem hodowlanym.
2. Nazwa lub symbol rodu drobiu, wpisywane do księgi rodu drobiu, są nadawane przez prowadzącego tę księgę na wniosek hodowcy rodu drobiu.

§ 19.

W rejestrach drobiu zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) sposób uzyskania mieszańców,
- 4) liczba samców i samic mieszańców,
- 5) wyniki oceny wartości użytkowej mieszańców.

Rozdział 6

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów linii hodowlanych pszczół

§ 20.

W księgach linii hodowlanych pszczół zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) nazwa rasy i nazwa linii hodowlanej pszczół,
- 3) rok wpisu,
- 4) dane o wpisywanych matkach pszczelich:
  - a) data urodzenia,
  - b) oznakowanie matki,
  - c) numer w księdze,
  - d) dla matek wpisywanych do księgi głównej – numer matki matki w księdze,

- e) dla matek wpisywanych do księgi głównej oznakowanie oraz numer matki w księdze, od której trutniami unasienniono wpisywana matkę, lub oznakowanie i numer w księdze jej matki,
- f) wynik oceny wartości użytkowej.

§ 21.

W rejestrach pszczół zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) rok wpisu,
- 3) nazwy krzyżowanych ras i linii hodowlanych pszczół,
- 4) data urodzenia matki pszczelej,
- 5) oznakowanie matki pszczelej,
- 6) numer matki pszczelej w rejestrze,
- 7) nazwa rasy i linii hodowlanej pszczół lub mieszańca, oznakowanie oraz numer w księdze lub w rejestrze matki wpisywanej matki pszczelej,
- 8) nazwa rasy i linii hodowlanej pszczół lub mieszańca, oznakowanie matki, od której trutniami unasienniono matkę, lub numer w księdze lub rejestrze tej matki lub jej przodków.

§ 22.

1. Nazwa linii hodowlanej pszczół, wpisywana do księgi, nadawana jest przez prowadzącego księgę na wniosek hodowcy linii hodowlanej pszczół.
2. Nazwa, o której mowa w ust. 1, powinna obejmować maksymalnie trzyliterowy skrót rasy oraz maksymalnie 8 znaków literowych lub literowo-cyfrowych, zaczynających się literą.

Rozdział 7

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów owiec

§ 23.

W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach owiec zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) numer identyfikacyjny i rasa zwierzęcia,
- 4) data i typ urodzenia zwierzęcia,
- 5) pochodzenie zwierzęcia,
- 6) wyniki oceny wartości użytkowej,

7) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana.

§ 24.

1. Jeżeli księga główna dla maciorek zostanie podzielona na rozdziały:

1) do rozdziału A tej księgi wpisuje się maciorki:

- a) o udokumentowanym udziale co najmniej 87,5% danej rasy lub odmiany,
- b) pochodzące po co najmniej jednym z rodziców wpisanych do księgi głównej,

2) do rozdziału B tej księgi wpisuje się maciorki o udokumentowanym udziale co najmniej 75% danej rasy lub odmiany.

2. Jeżeli księga główna dla tryków zostanie podzielona na rozdziały:

1) do rozdziału A tej księgi wpisuje się tryki:

- a) o udokumentowanym udziale co najmniej 93,75% danej rasy lub odmiany,
- b) pochodzące po co najmniej jednym z rodziców wpisanych do księgi głównej,

2) do rozdziału B tej księgi wpisuje się tryki o udokumentowanym udziale co najmniej 75% danej rasy lub odmiany.

Rozdział 8

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów kóz

§ 25.

W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach kóz prowadzi się odrębną kartę kozy lub kozła, na której zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) symbol księgi,
- 4) numer identyfikacyjny i rasa zwierzęcia,
- 5) data i typ urodzenia,
- 6) nazwa zwierzęcia,
- 7) pochodzenie zwierzęcia,
- 8) wynik oceny zgodności cech zwierzęcia z wzorcem rasy lub odmiany oraz wyrostowości,
- 9) wyniki oceny wartości użytkowej z zaznaczeniem metody oceny użyteczności mlecznej,
- 10) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
- 11) informacje o genetycznej różności lub bezz różności zwierzęcia.

§ 26.

1. Jeżeli księga główna dla kóz zostanie podzielona na rozdziały:
  - 1) do rozdziału A tej księgi wpisuje się zwierzęta o udokumentowanym udziale co najmniej 93,75% danej rasy lub odmiany,
  - 2) do rozdziału B tej księgi wpisuje się zwierzęta o udokumentowanym udziale co najmniej 75% danej rasy lub odmiany.
2. Potomstwo kozy nie wpisanej do ksiąg ras odmian i płci kóz z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do księgi głównej, jeżeli ojciec i dziadkowie potomstwa są wpisani do ksiąg.

Rozdział 9

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów koni

§ 27.

1. Dla koni pełnej krwi angielskiej i koni arabskich czystej krwi, koni huculskich i koników polskich prowadzi się wyłącznie księgi główne.
2. Dla koni pełnej krwi angielskiej prowadzi się Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej, a dla koni arabskich czystej krwi – Księgę Stadną Koni Arabskich Czystej Krwi.

§ 28.

Do Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej wpisuje się ogiery, klacze i źrebięta pochodzące od co najmniej ośmiu pokoleń przodków wpisywanych do polskiej księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej lub odpowiedniej księgi zagranicznej, uznanej przez Międzynarodową Federację Władz Wyścigowych, z wyjątkiem potomstwa uzyskanego w wyniku wykorzystania materiału biologicznego.

§ 29.

Do Księgi Stadnej Koni Arabskich Czystej Krwi wpisuje się ogiery, klacze i źrebięta pochodzące od rodziców wpisanych do polskiej księgi stadnej koni arabskich czystej krwi lub odpowiedniej księgi zagranicznej, uznanej przez Światową Organizację Konia Arabskiego.

§ 30.

1. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach koni zapisywane są następujące informacje:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
  - 2) data wpisu,
  - 3) numer wpisu w księdze,
  - 4) data urodzenia zwierzęcia,
  - 5) szczegółowy opis umaszczenia, odmian i znaków szczególnych,

- 6) wymiary zwierzęcia,
  - 7) pochodzenie zwierzęcia,
  - 8) wyniki oceny wartości użytkowej,
  - 9) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
  - 10) daty pokryć,
  - 11) daty urodzeń źrebiąt pochodzących od zwierzęcia wpisanego do księgi,
  - 12) data importu, w przypadku zwierząt importowanych,
  - 13) data trzebienia lub padnięcia.
2. Przepisy ust. 1 pkt 2, 3, 5, 6, 8 i 9 nie dotyczą ksiąg, o których mowa w § 27 ust. 2.
3. W przypadku wpisywania do ksiąg, o których mowa w § 27, zwierząt importowanych wpis do księgi może być dokonany, jeżeli wniosek został złożony w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia importu.

§ 31.

Numer wpisu w księdze koni, o którym mowa w § 30 ust. 1 pkt 3, powinien zawierać:

- 1) symbol oznaczający księgę,
- 2) kolejny numer wpisu do księgi,
- 3) dwuliterowy symbol nadany przez prowadzącego księgę.

§ 32.

1. Pochodzenie koni wpisywanych do ksiąg, o których mowa w § 27 ust. 1, powinno być potwierdzone badaniem grup krwi lub badaniem innych markerów genetycznych dokonany w laboratorium prowadzonym lub wskazanym przez prowadzącego księgę.
2. Pochodzenie ogiera lub klaczy urodzonych w wyniku sztucznego unasienniania lub przenoszenia zarodków, wpisywanych do księgi, powinno być potwierdzone badaniem grup krwi lub badaniem innych markerów genetycznych, dokonany w laboratorium prowadzonym lub wskazanym przez prowadzącego księgę.

Rozdział 10

Przepis końcowy

§ 33.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.